

UNGA I SKOLANS UTKANT

– EN SAMHÄLLSEKONOMISK ANALYS AV HEMMASITTARE

Innehåll

1	Sammanfattning.....	4
2	Inledning	5
3	Analysens omfattning och fokus.....	6
4	Forskning och studier kring utanförskap	7
5	Insatser och projekt i omvärlden.....	10
5.1	On-line School- Göteborg stad.....	10
5.2	Not School, Storbritannien	10
5.3	St Örjansskolorna, Stockholm	11
6	Fallstudier i tre utvalda kommuner	12
6.1	Göteborg stad.....	12
6.1.1	Inledning.....	12
6.1.2	Sammanfattning av stadens arbete med hemmasittare	12
6.1.3	Hemmasittare i kommunen	13
6.1.4	Kommunens insatser och organisering kring hemmasittare.....	13
6.1.5	Resursfördelning och kostnader inom staden.....	15
6.2	Huddinge kommun	16
6.2.1	Inledning.....	16
6.2.2	Sammanfattning av kommunens arbete med hemmasittare	16
6.2.3	Hemmasittare i kommunen	17
6.2.4	Kommunens insatser och organisering kring hemmasittare.....	17
6.2.5	Resursfördelning och kostnader inom kommunen	18
6.3	Härnösand kommun	19
6.3.1	Inledning.....	19
6.3.2	Sammanfattning av kommunens arbete med hemmasittare	19
6.3.3	Hemmasittare i kommunen	19
6.3.4	Kommunens insatser och organisering kring hemmasittare.....	20
6.3.5	Resursfördelning och kostnader inom kommunen	20
7	Modellbild av kostnaden i en svensk kommun	22
7.1	Antaganden om en "normalkommun".....	22
7.2	Kostnaden i en "normalkommun"	23
8	Avslutande reflektioner	25
	Bilaga 1: Källförteckning	26
	Bilaga 2: Kalkyl över merkostnader i Göteborg stad	28
	Bilaga 2: Kalkyl över merkostnader i Huddinge kommun	30

Bilaga 3: Kalkyl över merkostnader i Härnösand kommun..... 32

1 Sammanfattning

Rektorsakademien har gett ett uppdrag till utredaren Torbjörn Skarin på analysföretaget Metamatrix att genomföra en samhällsekonomisk analys kring kostnaden för de insatser och det stöd som hemmasittarna får från kommunen. Den samhällsekonomiska kostnaden är i denna analys fokuserad endast på den kommunala verksamheten, och inkluderar endast den personal som mer direkt arbetar med målgruppen. Som ett underlag för denna analys så har bland annat intervjuer med utvalda yrkesroller genomförts i tre utvalda kommuner. De utvalda kommunerna är Göteborg stad (storstad), Huddinge kommun (förort) samt Härnösand kommun (glesbygd/mindre kommun).

En grov bedömning har gjorts av respektive kommun avseende omfattningen av respektive yrkesrolls arbete med hemmasittarna. En årskostnad per yrkesroll har sedan beräknats genom användandet av en uppskattad standard årskostnad sett i relation till omfattningen per yrkesroll. En försiktig bedömning av den direkta kostnaden för hemmasittare i dessa tre kommuner ger ett kostnadsintervall mellan 116 000 kronor till 458 000 kronor per elev och år (inklusive den så kallade skolpengen).

Det är därmed relativt stor spännvidd mellan kostnadsbilden för hemmasittare hos de olika kommunerna. Denna spännvidd beror sannolikt på att det är stora skillnader när det gäller omfattningen av de insatser som görs för att stödja hemmasittare. Det kan även bero på att kommunernas uppföljning av hemmasittare är mer eller mindre utvecklad. Kommunerna har därmed i större eller mindre grad en tydlig bild av vilka specifika insatser som görs inom kommunens ansvarsområden.

Denna analys visar att det finns både likheter och skillnader mellan de studerade kommunernas organisering och rollfördelning. Det som är gemensamt är att huvuddelen av insatserna som är riktade till hemmasittare finns på skolnivån. Det finns endast begränsat med centrala resurser och insatser i kommunerna riktat mot dessa elever.

Baserat på en jämförelse av de olika aktiviteter som Göteborg stad, Huddinge kommun och Härnösand kommun gör för hemmasittande elever, så har det växt fram en bild av kommunernas minsta gemensamma nämnare. För att räkna på kostnaden i en svensk kommun för deras arbete med hemmasittare har några antaganden gjorts avseende en "normalkommuns" storlek, organisering och insatser. Baserat på denna lista över gemensamma aktiviteter så har det sedan gjort en kalkyl över vad dessa aktiviteter kostar en "normalkommun". Denna kalkyl visar att en "normalkommuns" insatser för hemmasittare, ligger kostnaden mellan 137 000 kronor och 202 000 kronor per elev och år (inklusive en uppskattad skolpeng).

Trots att det finns relativt stora skillnader mellan kostnaden hos de studerade kommunerna och kostnaden för "normalkommunen" kan man ändå säga att bedömningen av kostnaden för en "normalkommun" verkar vara någorlunda korrekt. Med tanke på den försiktiga bedömningen som kommunerna har gjort av sina direkta kostnader för hemmasittare, så är sannolikt den egentliga kostnaden betydligt högre hos respektive kommun.

En slutsats man kan dra av denna analys är att kunskapen om hemmasittare behöver utvecklas i svenska kommuner för att tillgodose de ungas specifika behov och förutsättningar till lärande. Varje kommun måste arbeta för att få igång en effektiv samverkan mellan utbildningsförvaltningen, socialförvaltningen och hälso- och sjukvården. Denna samhällsekonomiska analys visar även på vikten av en utökad uppföljning av barn och ungdomar sysselsättning och deras behov av insatser.

Det saknas idag en gemensam modell för kommunerna för arbetet med dokumentation, utvärdering, åtgärder och utveckling av barn och unga. Avsaknaden av gemensam modell gör att varje kommun själv får hitta rutiner och metoder för att arbeta med målgrupper som hemmasittare. Detta gör att kommunens insatser blir mindre effektiva och innebär även att barn och unga får olika stöd i olika kommuner.

2 Inledning

Projektet Oneeighty startade september 2007. Syftet med Oneeighty är att skapa en alternativ lärplats för barn och unga som av olika skäl inte går i en konventionell skola. Lärplatsen skall anpassas efter det enskilda barnets behov och utgå från den plats där eleven befinner sig just. Målet med verksamheten är att skapa ett självförtroende och en insikt hos eleverna om sin egen förmåga och därmed öka möjligheterna för henne/honom att utvecklas som en positiv del av samhället.

Lärplatsen skall vara dynamisk och anpassad efter nutida/framtida möjligheter både inom teknik och inom pedagogik. Projektets primära målgrupp är elever i grundskolan. De elever som projektet främst fokuserar på är de elever som av sociala, psykosociala, neuropsykiatriska eller motivationsbetingade skäl inte går i skolan och därmed inte heller får några slutbetyg i den svenska grundskolan.

Nu förbereder Rektorsakademien och projektet en bredare lansering av konceptet Oneeighty. Målgruppen för denna lansering är primärt huvudmän i form av kommuner eller fristående skolor. Syftet med lanseringen är att fler barn och unga i svenska kommuner och skolor skall få tillgång till en lärande miljö som stödjer deras individuella utveckling.¹

Denna samhällsekonomiska analys är gjord av Torbjörn Skarin på Metamatrix AB på uppdrag av Rektorsakademien. Torbjörn Skarin är en senior utredare som arbetar både på nationell och internationell nivå med studier, strategier, benchmarking, effektmätningar och utvärderingar inom utbildningsområdet.

Kontaktuppgifter: Torbjorn.skarin@metamatrix.se, telefon 073-944 2048

Fotografiet på framsidan är taget av Leland Francisco (Lel4nd) och är tillgängligt för delning och vidareutveckling enligt ramverket för Creative Commons.

Hänvisning till upphovsmannens originalfotografi: <div xmlns:cc="http://creativecommons.org/ns#" about="http://www.flickr.com/photos/22779530@N02/3838634535/">http://www.flickr.com/photos/22779530@N02/ / CC BY 2.0</div>

¹ Oneeighty – rapport för pilot 1, 2008

3 Analysens omfattning och fokus

Rektorsakademien har gett ett uppdrag till analysföretaget Metamatrix att genomföra en samhällsekonomisk analys kring kostnaden för de insatser och det stöd som hemmasittarna får från kommunen.

Den samhällsekonomiska kostnaden är i denna analys fokuserad endast på den kommunala verksamheten. Konsultens bedömning är att en kommuns ekonomiska vägval i huvudsak är relaterade till de kostnader eller intäkter som den egna kommunen har. Därmed är det inte lika relevant att ta med kostnader eller intäkter som faller på eller tillkommer t.ex. statliga verksamheter eller hälso- och sjukvården. I en total samhällsekonomisk analys skulle normalt samtliga offentliga och privata verksamheter vara inräknade.

För att få en grundläggande kunskap om de kommunala insatser som görs för hemmasittare så har en fallstudie med tre utvalda kommuner genomförts. Dessa kommuner är utvalda för att de i någon mån kan sägas vara ett representativt urval av kommuner. De utvalda kommunerna är Göteborg stad (storstad), Huddinge kommun (förort) samt Härnösand kommun (glesbygd/mindre kommun). I dessa kommuner har semistrukturerade intervjuer gjorts med representanter från utbildningsförvaltningen (eller motsvarande), med rektor på skolnivå samt med socialförvaltningen (eller motsvarande). Organisationen för skola och utbildning ser olika ut i olika kommuner, vilket har påverkat vilka roller och delar av kommunen som har intervjuats. I Göteborg stad så har en intervju gjorts även på stadsdelsnivå, samt med projektledaren för ett närliggande projekt kring hemmasittare.

4 Forskning och studier kring utanförskap

Enligt en rapport² från Skolverket så var det under höstterminen 2007 ungefär 1 600 elever i grundskolan som inte gick i skolan utan var fullständigt frånvarande sedan minst en månad. Ungefär 500 elever hade varit frånvarande under hela vårterminen och ungefär 100 elever hade varit frånvarande under hela förra läsåret. Långvarig frånvaro är lika vanligt i kommunala skolor som i fristående skolor, ungefär lika vanligt bland pojkar som bland flickor och betydligt vanligare i årskurserna 7-9 än i lägre årskurser. Ungefär en elev på 2 000 var fullständigt ogiltigt frånvarande i minst en månad i årskurs 1-6; ungefär en elev på 280 i årskurs 7-9. Rapporten visar att andelen frånvarande är större i storstäder än i glesbygden. Frånvaron handlar i första hand inte om skolk, utan om elever med en komplex problematik och stora stödbehov. Det kan röra sig om t.ex. autism, ångest, aspergers sjukdom, adhd och tvångsbeteenden.

Skolverkets rapport visar att bara en tredjedel av kommunerna har rutiner för rapportering från skolan till förvaltningen om hög ogiltig frånvaro. Bilden av vad som orsakar frånvaron skiljer sig åt mellan skolan och hemmet. Skolorna lägger ofta ansvaret hos den enskilde eleven eller gör bedömningen att barnet har ett svagt stöd för skolgången från hemmet. Föräldrarna anser däremot ofta att orsaken till den långvariga frånvaron är att skolan misslyckats med att ge rätt stöd. Enligt rapporten så är det vissa saker som är nödvändiga för att förebygga och lösa problemen med frånvaron: att hålla kontakt med föräldrarna, tidiga och tydliga rutiner för uppföljning av frånvaro samt ett nära samarbete med socialtjänsten.

I den statliga utredningen Unga utanför³ konstaterades att det varje år fanns 25 000–30 000 ungdomar i åldern 16–24 år som varken studerade eller arbetade. Ansvaret för ungdomar som varken studerar eller jobbar är delat mellan kommun, arbetsförmedling och socialförvaltning. Många av de unga utanför som intervjuades i utredningen upplevde att deras sätt att se på saker och ting aldrig riktigt kom fram när de hanterades av flera tjänstemän med olika professionell bakgrund och med avgränsade ansvarsområden. Arbetsförmedlingen förmedlar arbeten till de jobbklara, socialtjänsten betalar försörjningsstöd till dem som är aktiva och skolan utbildar dem som vill och kan tillgodogöra sig utbildningen. Problemet för många av de unga människorna som intervjuades i Unga utanför var att de inte var jobbklara och ofta inte hade läst klart gymnasiet. Många av ungdomarna var inte heller motiverade att göra det och hamnade mellan stolarna. För att adressera problemen föreslog utredningen en försöksverksamhet med så kallade ideella navigatorcentrum. Enligt utredningen behövdes det en person som satte sig in i den enskilde unga människans livssituation för att hjälpa honom eller henne vidare till en mer etablerad position. Stödet skulle vara långsiktigt och personligt

En försöksverksamhet med navigatorcentrum har genomförts under tre år och har även utvärderats under 2008⁴. Utvärderingen visar att nya metoder och samverkansformer har utvecklats i försöksverksamheten för att underlätta för de unga som står långt utanför arbetsmarknaden. Otraditionella lösningar för samarbete och otraditionella metoder har lett till sysselsättning bland tidigare icke-sysselsatta. Verksamheten har involverat runt 2 000 unga varav hälften har påbörjat ett arbete, en praktikplats eller en utbildning med hjälp från ett navigatorcentrum. Mellan 45 och 71 procent av de unga har efter en tid i navigatorcentrum gått vidare till utbildning, arbete eller praktik. Många av dessa unga har en historia som inkluderar sociala och psykiska problem under en längre tid och står långt från arbetsmarknaden. Många har också under en lång period dessförinnan haft försörjningsstöd vilket innebär en omedelbar individuell och

² Rätten till utbildning – om elever som inte går i skolan, 2008, rapport 309, Skolverket

³ Unga utanför, SOU 2003:92, Regeringskansliet

⁴ En andra chans – utvärdering av ideella navigatorcentrum för unga, ungdomsstyrelsens skrifter 2008:1

samhällsekonomisk vinst. Även unga som inte har fått arbete, praktikplats eller utbildning berättar att tiden på navigatorcentrum har lett till ökade kunskaper i hur man söker arbete och i hur myndigheter fungerar, samt har gett dem ett ökat självförtroende.

Rapporten "ur samhällets perspektiv"⁵ lyfter fram ett samhällsproblem som uppstår när klientens problem är diffust, sammansatt och spänner över flera olika organisationers kompetens- och mandatområden. Dessa klienter passar inte in i systemet eftersom just det komplexa och sammansatta kräver en gemensam och samordnad insats från många aktörer både för att förstå problemet och för att hitta rätt lösningar. Detta gäller i hög grad för marginaliserade grupper. Det paradoxala är att klienter som på grund av det sammansatta, diffusa och komplexa i sin problematik har störst behov av stöd också har svårast att nå fram till ett sådant stöd.

Studier visar att ett sammanhållet arbete med att stödja utsatta grupper i samhället är samhällsekonomiskt effektivt. En socioekonomisk utvärdering⁶ av ITOK-projektet (Integrerat Team för Opiatberoende Kriminalvårdsklienter) visar att varje satsad krona inom projektet genererade en i storleksordningen 20-faldig avkastning. ITOK kan ses som ett skolexempel på hur konkret samverkan kan byggas upp för en målgrupp med en komplex problematik där många aktörer är involverade. Det mesta handlar om logistik. Alla delar finns sedan länge men samordningen har tidigare saknats. Det finns ett antal lärdomar viktiga för eventuella efterföljare att ta till sig.

Det finns metoder utvecklade för att försöka värdera det ekonomiska värdet av prevention och tidiga insatser kring barn och unga samt vad marginalisering och utanförskap kostar både den enskilde och samhället. Ingvar Nilsson och Anders Wadeskog presenterar i rapporten "det är bättre att stämma i bäcken än i ån"⁷ ett nytt synsätt och en metod för att beräkna dessa effekter. Rapporten visar på effekten av tidiga insatser kring barn och unga, värdet av att underlätta människors resa tillbaka till samhället och värdet av att tillvarata deras arbetsförmåga, jämfört med att inte göra något. Utanförskap och marginalisering av människor i samhället kostar otroligt mycket, såväl i mänskligt lidande som i pengar. Har man väl hamnat i utanförskap är vägen tillbaka till samhällsgemenskapen lång och svår. För att vända dagens negativa utveckling måste man därför våga tänka och agera i nya banor.

För att bryta marginaliseringsprocessen i samhället, för att vidga befintliga och skapa förutsättningar för nya samhällsarenor, krävs enligt Nilsson och Wadeskog ett antal organisatoriska åtgärder:

-strukturell samverkan

En första organisatorisk åtgärd är att utveckla konkreta metoder för att göra samverkan mellan olika aktörer som finns kring barn och unga mer strukturell och systematisk.

-långsiktigt tidsperspektiv

Att bryta den ettåriga budgetramens tänkande. Rent konkret betyder detta att gå från att betrakta insatsen som en kostnad till att se detta arbete som sociala investeringar i människors framtida förmåga att delta i och bidra till samhällets utveckling.

-tillämpning av egenmaktsperspektiv

Att stärka egenmaktsperspektivet hos barn, unga och deras föräldrar och skapa ett sorts självhjälpsperspektiv.

-bryta stigmatiseringen

⁵ Ingvar Nilsson och Anders Wadeskog, 2006, Ur samhällets perspektiv

⁶ Eva Nilsson Lundmark och Ingvar Nilsson, 1+1=3 Utvärdering av ITOK-projektet ur ett socioekonomiskt perspektiv och ur ett samverkansperspektiv, Kriminalvården 2009

⁷ Ingvar Nilsson och Anders Wadeskog, 2008, det är bättre att stämma i bäcken än i ån – att värdera de ekonomiska effekterna av tidiga och samordnade insatser kring barn och unga

Det handlar även om att bryta den stigmatisering som drabbar både individuellt och kollektivt. Möjlighet måste finnas att ge utanförskapets människor bättre förutsättningar för att återinträda i samhället oavsett om vi om pratar skola, boende eller arbetsliv.

Enligt Nilsson och Wadeskog blir följden av att de olika aktörerna inte samverkar en frånvaro av helhetssyn. Där någon aktör ser social utsatthet, ser en annan ett försörjningsproblem. Det den ene tolkar som uttryck för en psykiatrisk problematik, ser den andre som skoltrötthet. Ytliga symptom blandas samman med underliggande orsaker. Till detta kommer ett kortsiktigt tidsperspektiv som hänger samman med budgetårets begränsningar för tänkandet. Utgångspunkten är att det finns betydande värden, både mänskliga och ekonomiska, i att så tidigt som möjligt bör bearbeta dessa problemställningar.

Ett ständigt dilemma för beslutsfattare är att med säkerhet fastställa det direkta sambandet mellan de långsiktiga effekterna av prevention och tidiga insatser. Att ställa dagens säkra kostnader för att förhindra marginalisering och utanförskap, mot osäkra intäkter någonstans långt in i framtiden. I Nilsson och Wadeskogs rapport dras slutsatsen att varje ung människa som hamnar i ett utanförskap leder till samhällskostnader som på årsbasis kan uppgå till mellan 350 000 kr och 1 600 000 kr i form av ökad välfärdskonsumtion. Till detta kommer värdet av årliga produktionsförluster på ytterligare cirka 300 000 kr per person och år.

5 Insatser och projekt i omvärlden

Förutom projektet Oneeighty finns det ett flertal exempel på insatser och projekt i riktade mot hemmasittare, i Sverige och internationellt. Nedan ges några exempel på insatser och projekt som kan vara intressanta att ta del av.

5.1 On-line School- Göteborg stad

Detta är ett projekt inspirerat från NotSchool i Storbritannien. Målgruppen för detta projekt är ungdomar (13-19 år) i grundskola och gymnasieskolan som befinner sig utanför formell undervisning och strukturerat lärande sedan en längre tid. Det finns en strategiskt projektansvarig på Angeredgymnasiet skolan. Samt en samordnare som även är kurator på skolan. Samordnaren bokar upp ett fysiskt möte med eleverna, utanför skolan. Lärare är mentorer/coacher för dessa elever och leder skolarbetet. Ämneslärarna hjälper (frivilligt) mentorerna att ta fram utbildningsmaterial till eleverna. All undervisning sker på nätet, via lärplattformen Ping pong (läromedel, kalender, läxor etc.). Det som inte ännu finns på nätet är den muntliga delen i språkundervisning, men planer finns på att börja använda Skype för denna del.

Enligt projektledningen är det nödvändigt att samordna insatserna i nära samverkan med den unge själv, föräldrarna, och myndigheter som socialtjänst, BUP, skola och polis. Det är av stor vikt att hitta en bra ingång till en effektiv samverkan mellan offentliga aktörer och bygga bort de hinder som idag finns för dessa ungdomars lärande. De samverkande aktörerna är förutom skolan, socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatri samt polisen. Detta är ett projekt som drivs av Göteborgs Stad, stadsdelarna Gunnared och Bergsjön. Förhoppningen är att pilotverksamheten kan ta del av erfarenheter och metoder som används av NotSchool i Storbritannien, samt att den lokala pilotverksamheten kan ge erfarenheter för att skapa en vidare verksamhet i Göteborg som kan ge erfarenheter för en nationell verksamhet.⁸

5.2 Not School, Storbritannien

NotSchool är ett initiativ i Storbritannien för hemmasittare i åldern 14-16 år. NotSchool är utformad som en community på webben för de elever som den traditionella skolan inte är anpassad för. NotSchool har som mål att dessa ungdomar ska återfå sin lust till lärande. NotSchool har cirka 800-1000 ungdomar per år.

De deltagande ungdomarna kan ha fysiska sjukdomar, vara tonårsmödrar eller blivit utsatta för grov mobbning. Många gånger finns också en psykisk eller psykosocial problematik.

NotSchool är inte traditionell skola eftersom de inte finns i en fysisk byggnad, det är en virtuell skola. De har ingen kurs- och läroplan, den skapar ungdomarna själva. De har inga fasta tider utan ungdomarna lär vad de anser viktigt under de tider som passar dem. I de traditionella skolorna finns en tendens att det är skolan som definierar hur eleverna ska lära. I NotSchool utgår man från olika lärstilar och multipla intelligenser. Tre fjärde delar av lärmaterialet som används är producerat av ungdomarna själva.

En grund för arbetet inom NotSchool är att bygga upp tilliten hos ungdomarna, som ofta har dåliga relationer till vuxna och är brända av den traditionella skolan. Därför har man medvetet slopat alla traditionella benämningar från skolvärlden. Ungdomarna kallas för forskare (researcher), lärarna är mentorer eller experter och namnet NotSchool är även avsiktligt valt.

Förutom mentorer som är utbildade lärare består de vuxna av lokala team med teamledare, administratör och tekniker. Ytterligare grupper är experter inom områden som

⁸ Reviderad projektplan On-line skolan, 2008-09-03

läs, skriv och matte, samt några tidigare före detta forskare som jobbar med it-utveckling, webbdesign och engelsk litteratur. Varje forskare har en individuell plan för sitt lärande, denna styr både forskaren och mentorns arbete och den kommuniceras regelbundet dem emellan samt ingår i mentorns veckorapportering. I planen dokumenteras både personlig och social utveckling som kunskapsutveckling. En av utgångspunkterna i NotSchool är att alla vill lära och utveckla sig. Men varje individ väljer själv vad, hur och när.

En utvärdering⁹ från 2005 visar på mycket goda resultat från NotSchool. 98 procent av deltagarna tar motsvarande grundskoleexamen, 50 procent fortsätter till college, 26 procent till college blandat med arbete och 18 procent till heltidsarbete. I Storbritannien kostar varje ungdom som är utanför skolsystemet 180 000 £ under tre år.

Det finns även varianter av NotSchool konceptet i Nya Zeeland, Irland, Skottland och USA. Dessa varianter har i vissa fall avgränsat sina målgrupper och i andra fall så kombineras distanslärande med mentorskap som sker IRL (in real life).

5.3 St Örjansskolorna, Stockholm

S:t Örjans skolor ingår i utbildningsförvaltningens grundskoleavdelning och har i uppdrag att erbjuda en variation av specialpedagogiska inriktningar i särskilda undervisningsgrupper. Erbjudandet gäller för elever i behov av stöd i grundskolan där rektor i samråd med vårdnadshavare och elevhälsan, under kortare eller längre tid, anser sig sakna förutsättningar att ge eleven undervisning vid hemskolan. Många av eleverna inom denna verksamhet har någon typ av neuropsykiatriskt funktionshinder, t.ex. autism. De har svårt att vistas i större grupper, och att hantera förändring. Många av eleverna är hemmasittare.

Hösten 2008 bedrevs verksamhet vid 28 olika enheter. Undervisningen utgår från varje elevs behov och arbetssätten varierar därefter. Fokus läggs på att ge varje elev förutsättningar att nå målen i läroplanen. I verksamheten finns tillgång till elevhälsans olika professioner.

I uppdraget ingår också att följa upp, planera och förbereda för en återgång till ordinarie verksamhet där så är möjligt eller för övergång till gymnasieskolan. Verksamheten inom S:t Örjans skolor är intäktsfinansierad, vilket innebär att skolorna får köpa en plats. Även kommuner utanför Stockholms stad erbjuds resursen i mån av plats. En plats på St Örjans skolor kostar mellan 400 000 och 600 000 per läsår.

Eleverna tillbringar i snitt mellan ett och tre läsår på skolan. Det är rektorn på elevens hemskola som beslutar om att placera eleven i verksamheten. Rektorn på elevens hemskola avgör även när eleven skall återvända.

⁹ NotSchool.net evaluation 2005, Julia Ducksworth

6 Fallstudier i tre utvalda kommuner

I denna analys så har en försiktig bedömning gjord från kommunernas sida när det gäller merkostnaderna för hemmasittare. Kommunens kostnader inkluderar endast den personal som mer direkt arbetar med målgruppen hemmasittare. En grov bedömning har gjorts av respektive kommun avseende omfattningen av respektive yrkesrolls arbete med hemmasittarna. En årskostnad per yrkesroll har sedan beräknats genom användandet av en uppskattad standard årskostnad sett i relation till omfattningen per yrkesroll.

Skolpengen är tänkt att finansiera skolornas hela verksamhet och omkostnader. I denna analys så har vi gjort antagandet att huvuddelen av skolpengen för hemmasittarna skall täcka skolans normala baskostnader. Grundtanken är att huvudkostnaden för kommunens basverksamhet finns kvar, även om t.ex. fem elever som är hemmasittare skulle flytta från kommunen. Därmed är det relevant att se på kommunens riktade insatser som i huvudsak merkostnader.

När vi i denna analys gör en kalkyl över kommunens totalkostnad för hemmasittare, så ser vi därför skolpengens belopp som en baskostnad som kommunen har för den löpande verksamheten. På denna baskostnad läggs de merkostnader som kommunens riktade insatser för hemmasittare innebär. På så vis får vi fram kommunens totala kostnad för dessa elever, både de indirekta och de direkta kostnaderna.

Skolpengens storlek varierar mellan kommunerna i Sverige, och ligger uppskattningsvis på mellan ca 50 000-75 000 kronor per elev och läsår. Inom Göteborg stad används inte skolpengen som verktyg för resursfördelning, utan de använder både en form av prestationsersättning och en modell för intrakommunal ersättning. I skolpengen ingår lokalkostnader hos vissa kommuner (tex i Härnösand) och hos vissa kommuner ingår inte lokalkostnaden (tex i Huddinge). Ett arbete pågår på nationell nivå med att ta fram riktlinjer för hur en skolpeng skall beräknas och fördelas.

Den reella kostnaden för en elev i kommunal grundskola var 81 300 kronor under 2008 (exklusive kostnaden för skolskjuts). Om man bryter ned den reella kostnaden i olika kostnadsposter så består den av utbildning (drygt 50 procent), läromedel/utrustning/skolbibliotek (ca 4 procent), lokalkostnad (ca 20 procent), skolmältider (ca 6 procent) samt en kostnadspost med övrigt.¹⁰

6.1 Göteborg stad

6.1.1 Inledning

Inom Göteborg stad så finns det totalt 47884 invånare i åldern 6-15 år och 23305 invånare i åldern 16-19 år¹¹. 33 914 elever är inskrivna i grundskolan och 17 824 elever är inskrivna i gymnasieskolan¹². Inom stadsdelsförvaltningen Centrum finns det 2128 invånare i åldern 6-15 år¹³.

6.1.2 Sammanfattning av stadens arbete med hemmasittare

Ansvar på grundskolans verksamhet ligger på respektive stadsdelsförvaltning i Göteborg stad. I denna analys så har vi valt ut stadsdelsförvaltningen Centrum som

¹⁰ Skolverket, kostnader för förskoleverksamhet, skolbarnomsorg, skola och vuxenutbildning 2008

¹¹ Statistik från kommun databasen hos RKA, avseende 2008

¹² Statistik från Skolverket, avseende läsåret 2008/2009, endast kommunala skolor

¹³ Områdesfakta per stadsdel, Göteborg stad, avseende år 2008

modell för hur arbetet med hemmasittare organiseras inom staden. Inom denna stadsdelsförvaltning finns det vissa centrala insatser riktade mot hemmasittare. Dessa insatser handlar om deltagande i stadsdelens samverkansteam samt ledningen för stadsdelens elevhälsa. Huvuddelen av insatserna som är riktade till hemmasittare finns på skolnivå. På skolnivå så deltar rektorn i arbetet i viss utsträckning med elevhälsoteamet och i elevvårdskonferenser. Den största personella insatsen gör dock lärarna och i viss mån även kurator eller sjuksköterskan. Ett projekt finns inom stadsdelsförvaltningen Gunnared för att stödja hemmasittande elever på gymnasienivå. Inom stadsdelsförvaltningen Centrum finns det tre hemmasittare. Stadsdelsförvaltningen Centrum har en uppskattad kostnad per hemmasittare på cirka 185 000 kr per år.

6.1.3 Hemmasittare i kommunen

Grundskolan

Inom stadsdelsförvaltningen Centrum finns det tre hemmasittare, alla tre är flickor. Av dessa flickor går en i årskurs 8 och två i årskurs nio. Dessa tre elever har tvångssyndrom (fobier och självskador) och psykosociala problem.

På Buråskolan inom stadsdelsförvaltningen Centrum finns det två hemmasittare, bägge flickor i årskurs 9. Den ena flickan är hemmasittare pga. att hon inte klarar av sociala kontakter och där förs en dialog med BUP. Den andra flickan har tidigare kommit i någon slags konflikt med en tjejgrupp på skolan, och går därför inte i skolan.

Gymnasieskolan och vuxenutbildning

Staden genomför centralt en uppföljning löpande av de barn och unga som ingår deras uppföljningsansvar. I stadens uppföljningssystem för elevers frånvaro kan man se att totalt 1190 elever finns registrerade från årskullarna 1989-1993. D.v.s. elever som är mellan 16-20 år.

Av dessa elever är 522 inte kartlagda, 236 i arbete/arbetssökande, 49 på folkhögskola/vuxenutbildning, 28 föräldralediga, 242 i stadsdelsförvaltningens verksamhet samt 113 elever är utomlands. Av de 522 som inte är kartlagda avser 155 elever årskull 1989, 163 elever årskull 1990, 112 elever årskull 1991, 80 elever årskull 1992 samt 12 elever årskull 1993.

En delmängd av dessa 522 elever är sannolikt hemmasittare enligt staden, dock är det osäkert exakt hur många det är. Staden har inte definierat hemmasittare som en egen målgrupp, och följer därför inte heller upp antalet hemmasittare som grupp.

På Angeredsgymnasiet och projektet On-line school finns det 26 hemmasittare. Av dessa 26 elever så är det hälften pojkar och hälften flickor i åldern 16-20 år.

6.1.4 Kommunens insatser och organisering kring hemmasittare

I Göteborg stad görs uppföljningen av grundskolans elever av respektive stadsdelsförvaltning och uppföljningen av gymnasieskolans elever görs av en särskild förvaltning.

Grundskolan

Stadsdelsförvaltningen har ett ansvar för barnomsorg och skola fram till 15 års ålder.

Unga i skolans utkant - en samhällsekonomisk analys av hemmasittare

Av de hemmasittare som finns inom stadsdelsförvaltningen Centrum får vissa komma till skolan efter skoltid, och får då hjälp. Andra elever får hjälp i hemmet av skolan.

Det finns ett samverkansteam mellan socialtjänst och skola, som stödjer familjerna och eleverna som är hemmasittare. Denna samverkan sker på uppdrag av individ och familjeomsorgen, skolan och föräldrarna. Samverkansteamet består av två personer och arbetar med stadsdelsförvaltningens totalt 2000 elever. En person i samverkansteamet betalas av socialtjänsten och en av stadsdelsförvaltningen.

Det finns en elevhälsa som finns ute på skolorna, de har en egen chef inom stadsdelsförvaltningen. Inom elevhälsan finns skolsköterskor, kuratorer, specialpedagoger, skolläkare, talpedagog, psykolog. Elevhälsan består av cirka 20-25 personer som arbetar inom förskola och skola inom Stadsdelsförvaltningen. Beroende på belastningen så kan elevhälsans resurser styras till de skolor som har mest behov.

Samordnare för arbetet med hemmasittare är rektorn på varje skola.

Det finns även en flexgrupp (inom stadsdelsförvaltningen Linnéstaden) som arbetar med elever med stor frånvaro.

När det gäller effekterna av stadsdelsförvaltningens insatser, så kommer en av dessa tre elever sannolikt att kunna få betyg på grundskolenivå. Däremot kan de ha svårt att fortsätta i gymnasieskolan då de bakomliggande problemen finns kvar.

På Buråskolan går de två hemmasittarna inte i vanlig skolundervisning. Undervisning sker två till tre gånger per vecka, eleverna får även läxor att göra hemma. De kan sedan mejla sina svar till läraren. Det är oftast elevernas ordinarie lärare som arbetar med dessa elever. Det finns även samverkansteam mellan socialtjänst och skola, som stödjer familjerna och eleverna som är hemmasittare.

De yrkesroller som är delaktiga i arbetet med hemmasittare på Buråskolan är lärare som ger undervisning, elevhälsoteamet (i samband med elevvårdskonferens), samverkansteamet, kurator samt rektor.

När det gäller effekterna av skolans arbete med hemmasittarna så har den ena eleven inte kommit tillbaka till skolan, men hon kan få betyg i de ämnen som inte kräver närvaro. (dvs. alla utom idrott). Den andra eleven har andra problem, och där är det mer osäkert hur det går.

Gymnasieskolan och vuxenutbildning

Den centrala gymnasieförvaltningen arbetar med att kartlägga eleverna i åldern 16-20 års ålder. Sedan blir det stadsdelsförvaltningens ansvar att ta fram en individuell handlingsplan.

Efter det att ungdomarna tagit fram en individuell planering tillsammans med socialtjänster kan staden bland annat erbjuda deltagande i Skydds nät, som finns inom den centrala utbildningsförvaltningen. Det finns cirka 150 elever inskrivna i skydds nät, med olika omfattning. Skydds nät är en långsam anpassning till skolan.

Hemmasittarna som går på gymnasieskolan deltar i skolarbetet minst tre timmar i veckan i Skydds nät, vilket är en del av IV-programmet. Det finns även en uppsökande verksamhet med husbil, som är en EU-finansierad del av IV-programmet. Där är ca 900 elever inskrivna på IV-programmet, en delmängd av de som är registrerade i gymnasieskolan. Den centrala förvaltningen bearbetar eleverna i sitt uppföljningsansvar, sedan är det stadsdelsförvaltningens ansvar att ge det stöd som eleverna behöver.

De som på central nivå är berörda i arbetet med hemmasittare är: planeringssekreterare för utbildningsförvaltningen (skickar ut brev till eleverna), socialtjänsten (socialsekreterare), kurator (i skydds nät) samt ungdomsmottagning (hemmasittaren är en dock en kund av många).

Utbildningsförvaltningen gör sin uppföljning, och när det är aktuellt så skickas information om eleven sedan till socialförvaltningen. Om utbildningsförvaltningen inte får kontakt med eleven så tar Socialförvaltningen kontakt med eleven.

Socialtjänsten arbetar som samordnare i rollen som ansvarig för dialogen med berörda myndigheter.

Effekten av stadens insatser för hemmasittare är inte tydlig. Revisorerna följer upp uppföljningsansvaret, både på stadsdelsnivå och på kommunnivå. Stadsrevisorn kommer under våren/sommaren 2009 att slutföra en kartläggning av stadens arbete kopplat till uppföljningsansvaret.

På Angeredsgymnasiet (inom stadsdelsförvaltningen Gunnared) arbetar man med projektet On-line school. On-line school är till för elever som är hemmasittare. Just nu har projektet "on-line school" 25 elever på skolan. Tanken från början var att ha endast 6 elever, men det reella behovet visade sig vara mycket stort för denna typ av insats. From hösten 2010 planeras cirka 100 elever finnas i denna verksamhet på skolan. Då skall antalet mentorer ökas till 17 stycken (med huvudansvar för 6 elever vardera) och dessa skall nu även ha ämneskunskap och kunna ha ett stödansvar för 6 ytterligare elever vardera. Elever har möjlighet att söka till On-line school från stadens alla stadsdelar. Elever behöver gå i skolan och få lära sig saker. De flesta eleverna finns redan i systemet och fångas upp av kommunens uppföljningsansvar. Man kan som elev inte välja on-line school, utan man måste söka till skolan. Skolan betalar Internet-abonnemang för eleverna om de behöver, och lånar även ut en bärbar dator om det behövs.

6.1.5 Resursfördelning och kostnader inom staden

Varje stadsdel får sin resursfördelning från Göteborg stad baserat på antalet invånare i olika åldergrupper samt baserat på ett socioekonomiskt index. De variabler som påverkar resursfördelningen inom staden är bland annat om invånarna är förvärvsarbetande eller studerande, utländsk bakgrund, utbildningsnivå samt om man är ensamstående.

Respektive stadsdelsförvaltning gör sedan en budget som fördelas på olika verksamhetsområden, tex för utbildningsinsatser. Det finns olika modeller inom stadens stadsdelsförvaltningar för att reglera ersättningen till eller mellan skolor. Vissa stadsdelsförvaltningar har en form av prestationsersättning och andra stadsdelsförvaltningar använder en modell som kallas intrakommunal ersättning. Den intrakommunala ersättningen används för att reglera resurserna när en elev går i en friskola eller går i en kommunal skola utanför sin egen stadsdel. Denna ersättning baseras på stadsdelens tidigare kostnader per elev och åldersgrupp. I denna ersättning ingår alla kostnader för utbildningsinsatserna inklusive lokaler. Stadsdelsförvaltningar som använder den intrakommunala ersättningen som modell gör en fördelning av respektive skolas resurser för året. Denna fördelning är baserad på respektive skolas tidigare års kostnader korrigerat med aktuella befolkningsuppgifter per åldersgrupp för de elever som är registrerade i skolan.

Den intrakommunala ersättningen kan liknas vid en skolpeng, men kallas något annat inom Göteborg stad.

Stadsdelsförvaltningens bedömning är att det inte är någon stor extra ekonomisk kostnad för elever som är hemmasittare i kommunen. Bedömningen är att det finns elever som har behov av betydligt större ekonomiska insatser.

Nedan visas en översikt av den totala kostnaden som kommunen har för hemmasittare. Kostnaden inom stadsdelsförvaltningen centrum och projektet On-line school på Angeredsgymnasiet redovisas separat. En mer utförlig kostnadsberäkning per kommun finns som bilaga till denna rapport.

Grundskolan

Grundskolornas individuella kostnader är grunden för den intrakommunala ersättningen ("skolpengen"), och är mellan 73 841 kronor och 85 555 kronor per elev och år (avser årskurs 7-9) För årskurs 7-9 är den intrakommunala ersättningen ("skolpengen") för stadsdelsförvaltningen Centrum och dess utbildningsdelar 75 392 kronor per elev och år (avser 2009). I denna kalkyl så får den intrakommunala ersättningen per elev motsvara en skolpeng, för att kunna jämföra denna studies tre kommuner med varandra.

Merkostnaderna för stadsdelsförvaltningen Centrum är cirka 38 000 kronor för de tre hemmasittarna. Detta innebär en merkostnad per elev på cirka 13 000 kronor.

Merkostnaden för Buråskolan är cirka 193 750 kronor för de två hemmasittarna. Detta innebär en merkostnad per elev på cirka 97 000 kronor per elev. Kostnaden för den tredje hemmasittaren inom stadsdelsförvaltningen Centrum finns inte med i denna analys.

Stadsdelsförvaltningen Centrum har därmed en uppskattad kostnad per hemmasittare (grundskolenivå) på cirka 185 000 kr per år.

Gymnasieskolan

Kostnaderna för den centrala gymnasieförvaltningen uppgår till cirka 440 000 kronor för hemmasittarna, det är dock osäkert vilket totalt antal hemmasittare som kommunen har. Därmed går det inte att fördela denna kostnad per hemmasittare.

Kostnaderna för Angeredsgymnasiet projekt On-line school är cirka 931 000 kronor för de 25 hemmasittarna. Detta innebär en uppskattad kostnad per hemmasittare på cirka 37 000 kronor per elev. Angeredsgymnasiet gör själva bedömningen att merkostnaden är motsvarande skolpengen, dvs. cirka 50 000 kronor per elev.

Göteborg stads merkostnader för hemmasittare går inte att beräkna pga. brist på information om det totala antalet hemmasittare inom stadens gymnasieskolor. Någon beräkning av gymnasieskolans kostnader görs därför inte i denna analys.

6.2 Huddinge kommun

6.2.1 Inledning

Inom Huddinge kommun så finns det totalt 12636 invånare i åldern 6-15 år och 5398 invånare i åldern 16-19 år¹⁴. 9356 elever är inskrivna i grundskolan och 4170 elever är inskrivna i gymnasieskolan¹⁵.

6.2.2 Sammanfattning av kommunens arbete med hemmasittare

Inom kommunen finns det en elevstödsorganisation som består av fyra stödteam som fokuserar på grundskolan. Dessa team består av specialpedagoger, kuratorer och psykologer. Samordning av dessa team görs av utbildningsförvaltningen. Utbildningsförvaltningen har bland annat elevstödsekreterare, utredningssekreterare samt en särskild undervisningsgrupp som delvis arbetar med hemmasittare. Någon samordnande funktion inom kommunen som är riktad just mot hemmasittare saknas dock. Socialförvaltningens fältsekreterare arbetar ibland på uppdrag av skolorna med

¹⁴ Statistik från kommundatabasen hos RKA, avseende 2008

¹⁵ Statistik från Skolverket, avseende läsåret 2008/2009, endast kommunala skolor

hemmasittare. Fältsekreterarna arbetar ofta med att underlätta dialogen mellan hem och skolan, samt att uppmuntra och motivera elever och deras föräldrar. På skolnivån finns en mängd olika roller som i olika omfattning arbetar med hemmasittarna. Några exempel på dessa roller är rektor, biträdande rektor, ämneslärare, mentorer och SYV. På skolnivån så sker det praktiska arbetet med hemmasittare på flera olika sätt. Vissa elever deltar endast i viss praoverksamhet, och andra elever får enskild undervisning av speciallärare på t.ex. biblioteket. Det finns tretton hemmasittare inom kommunens grundskolor. Huddinge kommun har en uppskattad kostnad per hemmasittare (grundskolenivå) på cirka 116 000 kronor per år.

6.2.3 Hemmasittare i kommunen

Antalet hemmasittare som är inskrivna i kommunens grundskolor är tretton stycken, baserat på uppgifter från kommunens enkät till Skolverket kring långvarig ogiltig frånvaro i grundskola och obligatorisk särskola. Orsaken till att dessa elever är hemmasittare tros vara psykosociala problem, sjukdom, och sociala fobier. Omfattningen av elevernas frånvaro från skolan kan variera från elev till elev. Av dessa tretton elever så går två elever i årskurs 1-6 och elva elever går i årskurs 7-9. Fem av dessa eleverna är pojkar och åtta av eleverna är flickor.

Socialförvaltningens bedömning är att det sannolikt finns cirka 1-5 hemmasittare på varje skola i kommunen, hemmasittare i olika omfattning. Deras bedömning är att det är en fördelning på 50/50 när det gäller pojkar och flickor som är hemmasittare. Sannolikt så kan det vara olika bakgrund och problematik hos pojkar och flickor när det gäller hemmasittare.

På Kvarnbergsskolan (grundskola) fanns det tre elever som var hemmasittare. Två är placerade i elevstödsenheten, en var tidigare på behandlingshem. Av dessa tre elever så hade en elev psykosociala problem, och behov av enskild undervisning på biblioteket eller på distans. En elev hade psykisk ohälsa, och en elevs problem var mer kopplade till familjesituationen. Hemmasittarna på skolan var mellan 15-16 år, två pojkar och en flicka.

6.2.4 Kommunens insatser och organisering kring hemmasittare

Grundskolan

Det finns en elevstödsorganisation inom kommunen, med fyra stödteam till grundskolan. Stödteamen består av specialpedagoger, kuratorer och psykologer. En enhet på utbildningsförvaltningen ansvarar för dessa team. En översyn är nyligen genomförd av denna verksamhet,

På Kvarnbergsskolan deltog hemmasittare i skolans verksamhet i olika omfattning. En elev deltog endast i viss praoverksamhet. En elev har fått enskild undervisning av speciallärare på annat ställe, t.ex. på biblioteket. En elev har fått undervisning på andra ställen, med en ämneslärare/mentor som undervisar och coachar. Elevens undervisning med ämnesläraren som mentor var ett resultat av elevens tidigare kontakter med läraren. Dessa mentorer ansvar normalt för cirka 15 elever. Alla elever har en egen mentor. De elever som har mest behov får mest tid. Detta för att minska behovet av enskild undervisning. Det är mycket dialog med socialtjänsten på skolan, och skolan har även mycket dialog med föräldrarna.

Socialförvaltningens fältsekreterare arbetar ibland på uppdrag av skolorna med hemmasittare. Fältsekreterarna arbetar ofta med att underlätta dialogen mellan hem och skola. Det gäller att förstå familjens situation och behov. Fältsekreterarna försöker även förstå elevernas motiv till att inte vilja gå i skolan. De jobbar mycket med motivering av

eleverna och deras föräldrar. När det gäller hemmasittare så arbetar socialförvaltningens ungdomssektions öppenvård mest med elever i årskurs 6-9.

Någon samordnande funktion inom kommunen för hemmasittare saknas. Kommunen har samordnande insatser för vissa riskgrupper t.ex. kring droger och brott, psykisk ohälsa, i form av projektet Samkraft Huddinge. Samkraft Huddinge är ett projekt finansierat av Myndigheten för Skolutveckling (numera Skolverket), Rikspolisstyrelsen och Socialstyrelsen. Kommunen har insett värdet av att arbeta med att försöka minska utanförskapet hos vissa unga. Kommunen försöker nu använda metoder i projektet som forskarna Nilsson och Wadeskog tidigare tagit fram. Kommunen arbetar med två avgörande faktorer för att få elever att undvika brott: goda värderingar och god impuls kontroll. Samma faktorer är enligt kommunen viktiga i arbetet med elever som har psykosociala problem.

Inom kommunen finns det en skolpliktsbevakning, där ungefär 100 elever finns med som man inte har någon riktigt bra koll på. Det kan bero på att eleven går i skola i andra kommuner, eller har flyttat till ett annat land.

Kommunen är i slutfasen med en samverkan mellan socialtjänsten och landstinget (BUP och BVC), och polisen. Det handlar om nya samverkansformer för vissa medborgare kopplat till droger, brott och psykisk ohälsa.

Kommunen som helhet har ingen uppfattning om effekten av deras insatser för hemmasittarna, och har inte heller gjort någon bedömning av hur många av dessa elever som kommer att kunna få ett slutbetyg i årskurs 9. På Kvarnbergsskolan fick en av de tre hemmasittarna inget betyg när hon slutade 9:an. Den andra eleven har fått distansundervisning, och fått allmän behörighet till gymnasieskolan. Den sista har klarat två betyg, och behöver komplettera för att gå in på gymnasiet.

Ett skoldatatek invigs under hösten 2009, där en specialpedagog är samordnare. Kommunen använder ibland Sofia Distans för distansundervisning. Placering på behandlingshem (med undervisning, boende och vård) är normalt för utåtagerande elever, inte för hemmasittarna som är mer introverta generellt. Tillhandahållandet av en dator kan vara en del av kommunens åtgärdsplan för eleven.

Gymnasieskolan

De elever som kommer in på gymnasiet blir en del av det individuella programmet på Gymnasieskolan.

Elevhälsoteam finns på gymnasieskolan, med skolsköterska, SYV, skolledare, specialpedagog, kurator samt vid behov även psykolog. BUP håller på att utveckla program för KBT (kognitiv beteende terapi) fokuserat på vissa fobier. KBT har tidigare provats inom kommunen. Även personal på skolan kan komma att utbildas inom KBT programmet.

Socialförvaltningen arbetar även med hemmasittare i vissa faser. Oftast kommer socialtjänsten in när elevhälsoteamet anmäler ärendet till socialtjänsten, dvs. när eleverna inte kommer till skolan. Inom tre månader startas en utredning. Fritids- och kulturförvaltning kan via fritidsgårdarna också arbeta med alla elever, inklusive med hemmasittare.

6.2.5 Resursfördelning och kostnader inom kommunen

Kommunens skolpeng är som grundläggning lika för alla områden, sedan sker ett tillägg för socioekonomiska faktorer tex för områden med många invandrare och med en större komplexitet avseende språk. För årskurs 6-9, är det skolpengen cirka 50 000 kronor per

elev, i särskolan (grundskolan) är det drygt dubbla beloppet. Kostnaden för lokaler hanteras på central nivå.

Nedan visas en översikt av den totala kostnaden som kommunen har för hemmasittare. En mer utförlig kostnadsberäkning per kommun finns som bilaga till denna rapport.

Grundskolans baskostnader som finansieras via skolpengen, är 52 600 kronor per elev och år (2009)¹⁶.

Merkostnaderna för Utbildningsförvaltningen (grundskolan) är 187 500 kronor för de 13 hemmasittarna. Detta innebär en merkostnad per elev på cirka 14 500 kr.

Merkostnaderna för Socialförvaltningen är 200 000 kronor för de 13 hemmasittarna. Detta innebär en merkostnad per elev på cirka 15 400 kr.

Merkostnaden för Kvarnbergsskolan är cirka 101 000 kronor för de tre hemmasittarna. Detta innebär en merkostnad per elev på cirka 33 500 kr per elev.

Huddinge kommun har därmed en uppskattad kostnad per hemmasittare (grundskolenivå) på cirka 116 000 kronor per år.

6.3 Härnösand kommun

6.3.1 Inledning

Inom Härnösand kommun så finns det totalt 2661 invånare i åldern 6-15 år och 1460 invånare i åldern 16-19 år¹⁷. 2772 elever är inskrivna i grundskolan och 1121 elever är inskrivna i gymnasieskolan¹⁸.

6.3.2 Sammanfattning av kommunens arbete med hemmasittare

De delar av kommunens verksamhet som arbetar med hemmasittare är den centrala skolförvaltningen, skolorna, arbetslivsförvaltningen (för arbetsmarknadsinsatser riktade mot elever över 18 år), samt socialförvaltningen. Kommunen har ett ramavtal med olika behandlingshem, där eleverna placeras efter behov, dock med så kort tid som möjligt. De yrkesroller som arbetar med hemmasittarna är tex lärare (distansundervisning), kurator, specialpedagoger och rektor. De tre eleverna på grundskolenivå som bor hemma får arbetsuppgifter via datorn. Vissa elever går även i skolan under loven när andra elever inte är på plats. Någon samordnande funktion inom kommunen för hemmasittare saknas. Inom kommunen finns fem elever som är hemmasittare på grundskolenivå. Härnösand kommun har en uppskattad kostnad per hemmasittare (grundskolenivå) på cirka 458 000 kronor per år.

6.3.3 Hemmasittare i kommunen

På grundskolenivån är det 5 elever som är hemmasittare. Fyra av eleverna är pojkar och en är flicka. Hemmasittare är i kommunen vanligast för något äldre elever. De fem hemmasittarna går i årskurs 8-9. En av eleverna är utlandsfödd, vilket bland annat innebär tolkbehov. Av dessa fem elever så har tre av dem psykosociala fobier, och lämnar inte hemmet. De två övriga är placerade på institution eller familjehem. Tre av dessa elever på grundskolenivå är inskrivna på skolor inom Brännas rektorsområde.

¹⁶ Statistik från Huddinge Kommun, ersättningsnivå 2009 - kommunala skolor i Huddinge

¹⁷ Statistik från kommundatabasen hos RKA, avseende 2008

¹⁸ Statistik från Skolverket, avseende läsåret 2008/2009, endast kommunala skolor

I kommuner finns det även cirka 20 elever i gymnasieåldern som inte går i skolan. Det kan dock finnas många olika orsaker till att dessa elever inte deltar. Det kan vara elever som själva har valt att göra andra saker, t.ex. yrkesarbete eller utlandsresor.

Nedanstående insatser inom kommunen är i huvudsak på grundskolenivå.

6.3.4 Kommunens insatser och organisering kring hemmasittare

De delar av kommunens verksamhet som arbetar med hemmasittare är skolförvaltningen (centralt), skolorna, arbetslivsförvaltningen (över 18 år, arbetsmarknadsinsatser), samt socialförvaltningen. Inom socialförvaltningen är det barn och familjeenheten (0-18 år) som arbetar med hemmasittare, dock normalt inte när det gäller socialbidrag/försörjningsstöd om inte eleven flyttar till eget boende. Kommunen har fått projektmedel från Socialfonden för att hitta nya former för att utveckla uppföljningsansvaret (för unga upp till 21 år). Det finns även en ungdomssamordnare inom kommunen (inom samhällsförvaltningen, där kulturverksamheten ligger) och det finns även ungdomsverksamheten Kåken (en jour för unga tjejer).

Kommunen har ett ramavtal med olika behandlingshem, där eleverna placeras efter behov, dock med så kort tid som möjligt.

De tre eleverna på grundskolenivå som bor hemma får arbetsuppgifter via datorn, men enligt kommunen så fungerar det inte så bra. Två av de tre eleverna kan prestera någorlunda, en av eleverna har dock ingen motivation för studier. Enligt kommunen så vänder många av hemmasittarna på dygnet vilket gör att en vanlig skola på dagtid blir svår.

Vissa av eleverna vill ha hemundervisning, men ibland blir lärarna inte insläppta hemma hos eleverna och ibland orkar eleverna inte gå upp för att delta i hemundervisningen. Kommunens bibliotek är bland annat en plats som används för att nå dessa elever. Vissa elever går även i skolan under loven när andra elever inte är på plats.

Tidigare har några elever fått undervisning via Sofia Distans, vilket dock längre inte ses som en framkomlig väg. Detta på grund av skolplikten, och regeln att eleverna inte får vara hemma kontinuerligt och få undervisning via distans. Hemundervisning får enligt regelverket endast vara en tillfällig lösning.

Någon samordnande funktion inom kommunen för hemmasittare saknas.

Kommunen arbetar för att få ut eleverna i praktik, som en del i integreringen av eleverna i samhället. Det finns ett samarbete mellan kommunen och näringslivet för att få praktik under skoltiden. Dock är det normalt inte hemmasittare som får denna praktik på företag. Dessa elever kräver ett stort stöd och personlig coachning från skolan för att kunna fungera i vardagen.

Frånvaro registreras idag manuellt inom kommunen, och tas upp på en elevvårdskonferens. Sedan kan frånvaron tas upp med ett lokalt elevhälsoteam och med det centrala elevhälsoteamet. Kommunen kommer från hösten 2009 att införa ett IT-system för att rapportera och följa upp frånvaron hos eleverna.

Kommunens upplever att hemmasittarna lätt blir avskärmade från skolan och samhället. Bedömningen är att minst 4 av de 5 hemmasittarna inte kommer att få ett slutbetyg på grundskolenivå.

6.3.5 Resursfördelning och kostnader inom kommunen

Utbildningsförvaltningen sätter av medel från den totala ramen för särskilda insatser. Kanske ca 1 miljon kronor på kommunnivå. Det kan vara pengar för särskilt boende, där skolan betalar skoldelen och socialförvaltningen betalar behandlingen och själva boendet.

Skolpengen som betalas ut till respektive skola justeras efter Salsavärdet, och ger därmed olika skolpeng för olika skolområden. (SALSA är ett analysverktyg som presenterar kommuners och skolors betygsresultat när hänsyn tagits till vissa bakgrundsfaktorer som tex föräldrars utbildningsnivå, andel elever med utländska bakgrund och fördelningen pojkar/flickor) I skolpengen ingår inte kostnaden för lokaler och andra fastighetskostnader, den kostnaden regleras centralt.

From hösten 2009 kommer det att startas en skola för barn i riskzonen, som har särskilda behov. Denna skola är dock inte tänkt specifikt för hemmasittare, även om dessa elever i riskzonen endast sporadiskt går i skolan. Kommunen har ungefär 25 elever som är i riskzonen som har autism och asperger. Kostnaden för dessa 25 elever bedöms motsvara ungefär 8 miljoner kr per år, dvs. cirka 320 000 kronor per elev och år.

Nedan visas en översikt av den totala kostnaden som kommunen har för hemmasittare. En mer utförlig kostnadsberäkning per kommun finns som bilaga till denna rapport.

Grundskolans baskostnader som finansieras via elevpeng, är 64 068 kronor per elev och år. Kommunens skolpeng består av ovanstående elevpeng på 64 068 och en lokalpeng på 14 478, totalt 78 546 (avser årskurs 7-9 för år 2009).

Merkostnaderna för kommunens interna insatser (utbildningsförvaltningen centralt, Brännas rektorsområde samt socialförvaltningens insatser på grundskolenivå) är 577 00 kronor för de 5 hemmasittarna. Detta innebär en merkostnad per elev på cirka 115 400 kr.

Merkostnaderna för kommunens externa insatser (utbildningsförvaltningen centralt, Brännas rektorsområde samt socialförvaltningens insatser på grundskolenivå) är 1 395 00 kronor för de 5 hemmasittarna. Detta innebär en merkostnad per elev på cirka 279 000 kr.

Härnösand kommun har därmed en uppskattad kostnad per hemmasittare (grundskolenivå) på cirka 458 000 kronor per år.

7 Modellbild av kostnaden i en svensk kommun

Att ta fram en modellbild av vad hemmasittarna kostar för en vanlig svensk kommun är komplext och utmanande. I denna fallstudie har vi endast tittat på tre olika exempelkommuner, och vi ser att det är stor spännvidd mellan kostnadsbilderna för de olika kommunerna. Denna spännvidd beror på att det även är stora skillnader mellan kommunerna när det gäller omfattningen av de insatser som görs för att stödja hemmasittare.

En annan utmaning är att kommunernas uppföljning av hemmasittare är mer eller mindre utvecklad. Kommunerna har därmed i större eller mindre grad en tydlig bild av vilka specifika insatser som görs inom kommunens ansvarsområden.

Det saknas även en generell definition på hemmasittare som kommunerna arbetar efter. Denna brist på definition på målgruppen gör att kommunerna får det svårare att följa denna målgrupps utveckling och att sätta in individuellt anpassade åtgärder.

I denna analys så har en försiktig bedömning gjord från kommunernas sida när det gäller merkostnaderna för hemmasittare. Kommunens kostnader inkluderar endast den personal som mer direkt har arbetat med målgruppen hemmasittare. En grov bedömning har gjorts av respektive kommun avseende omfattningen av respektive yrkesrolls arbete med hemmasittarna.

Nedanstående modellbild av kostnaden för hemmasittare i en svensk kommun, får ses som en möjlig standardkostnad. Sannolikt så skulle den faktiska kostnaden i en kommun vara avsevärt högre, om man på kommunal nivå systematiskt och kontinuerligt följde upp kostnaden för kommunens direkta insatser för hemmasittare.

I denna kalkyl så har vi gjort antagandet att huvuddelen av skolpengen för hemmasittarna skall täcka skolans normala baskostnader. Grundtanken är att huvudkostnaden för kommunens basverksamhet finns kvar, även om t.ex. fem elever som är hemmasittare skulle flytta från kommunen. Därmed är det relevant att se på kommunens riktade insatser som i huvudsak merkostnader.

Det är dock möjligt för en kommun att lösgöra de resurser som är avsedda för skolpengen under vissa förutsättningar. Det kan t.ex. vara så att kommunen vill köpa tjänster för vissa hemmasittare av en extern utbildningssamordnare. Då måste kommunen lyfta av intäkten för skolpengen från stadsdelsförvaltningen eller rektorsområdet/skolan avseende dessa hemmasittare. Sedan måste aktuellt rektorsområde/skola minska sina insatser och kostnader med motsvarande belopp. Sedan kan kommunen använda ett belopp motsvarande skolpengen och de tidigare merkostnaderna för hemmasittarna för att köpa dessa tjänster.

7.1 Antaganden om en ”normalkommun”

För att ta fram en modellbild av kostnaden i en svensk kommun för deras arbete med hemmasittare måste man göra några antaganden avseende en ”normalkommuns” storlek, organisering och insatser. Med hjälp av dessa antaganden kan man sedan skapa sig en bild av den ungefärliga kostnaden för ”normalkommunens” insatser för elever som är hemmasittare. Nedan listas dessa antaganden:

-antalet invånare i åldern 6-15 år antas vara 3548

(baserat på en beräkning av antalet invånare i en genomsnittskommun, där index 100 avser hela riket och index 75 avser Härnösand och dess 2661 invånare i åldersgruppen¹⁹)

-antalet hemmasittare i åldern 6-15 antas vara mellan 4 och 7 elever

¹⁹ Statistik från kommundatabasen hos RKA, avseende 2008, val av medelvärden och index

(antalet är avrundat till närmaste heltal. Baserat på den det högsta respektive lägsta andelen hemmasittare för denna studies tre kommuner, sett i relation till antalet invånare i åldern 6-15 år. Andelen hemmasittare ligger mellan 0,1 och 0,19 promille av kommunens invånare i åldersgruppen. Dessa två nivåer av andelen hemmasittare har satts i relation till invånare i åldern 6-15 år för "normalkommunen")

-skolpengen är 50 000 kronor, exklusive lokalkostnader

(baserat på en försiktig uppskattning av en lägsta nivå av skolpeng avseende årskurs 7-9)

7.2 Kostnaden i en "normalkommun"

Om man gör en jämförelse av de olika aktiviteter som Göteborg stad, Huddinge kommun och Härnösand kommun gör för hemmasittande elever, så kan man ta fram en lista över kommunernas minsta gemensamma nämnare. Baserat på denna lista så kan man sedan göra en kalkyl över vad dessa gemensamma aktiviteter kostar en normalkommun.

En försiktig bedömning av omfattningen av respektive aktivitet är gjord, baserad på fakta och erfarenheter från denna samhällsekonomiska analys. Antalet individer är i denna kalkyl endast en (1) för samtliga aktiviteter, men normalt så är det sannolikt flera individer som har detta arbete som en viss del av sin tjänst. I denna kalkyl tar vi inte med eventuella externa kostnader som en kommun kan ha kopplat till insatserna för hemmasittare. Vissa av nedanstående aktiviteter/roller är sammanslagna för att blir mer generella och därmed mer relevanta för olika typer av kommuner.

Aktiviteter i en "normalkommun" riktade mot hemmasittare:

Kostnader	Antal pers	Per person	Inkl soc.avg	Merkostnad hemmasittare
		Omfattning %	Årskostnad lön	
Elevstödssekreterare (utb-förvaltningenn)	1	25,0%	400 000	100 000
Utredningssekreterare/planeringssekreterare	1	5,0%	350 000	17 500
Kurator/skolsköterska	1	5,0%	350 000	17 500
Elevhälsoteam	1	5,0%	400 000	20 000
Lärare	1	40,0%	400 000	160 000
Rektor/biträdande rektor	3	5,0%	625 000	93 750
Fältsekreterare/socialsekreterare	1	20,0%	400 000	80 000
Familjebehandlare/samordnare	1	30,0%	400 000	120 000
Summa				608 750

Kalkyl för alternativ 1 (fyra hemmasittare i kommunen)

-totalkostnaden för aktiviteterna i en normalkommun är 608 750 kronor, detta belopp delat med fyra hemmasittare blir: ca 152 000 kronor per elev

-plus skolpengen per elev (årskurs 7-9): 50 000 kronor

Summa: ca 202 000 kronor per hemmasittare

Kalkyl för alternativ 2 (sju hemmasittare i kommunen)

-totalkostnaden för aktiviteterna i en normalkommun är 608 750 kronor, detta belopp delat med sju hemmasittare blir: ca 87 000 kronor per elev

-plus skolpengen per elev (årskurs 7-9): 50 000 kronor

Summa: ca 137 000 kronor per hemmasittare

Sammanfattande analys av kostnaden i en normalkommun

Enligt ovanstående bedömning av en "normalkommuns" insatser för hemmasittare, så ligger kostnaden mellan 137 000 kronor och 202 000 kronor per elev och år. Detta motsvarar en kostnad som är ca 150 procent till 300 procent större än normalkommunens bedömda skolpeng.

Hur ser det då ut om man jämför denna kostnad för en normalkommun med kostnaderna för hemmasittare hos Göteborg stad (stadsdelförvaltningen Centrum), Huddinge kommun och Härnösand kommun?

-kostnaden för Göteborg stad (stadsdelförvaltningen Centrum) var ca 185 000 kronor per elev. Denna kostnad ligger därmed ungefär mitt emellan de två intervallen för "normalkommunen".

-kostnaden för Huddinge kommun var ca 116 000 kronor per elev. Denna kostnad ligger därmed knappt 20 procent under det lägsta intervallet för "normalkommunen".

-kostnaden för Härnösand kommun var ca 458 000 kronor per elev. Denna kostnad ligger därmed drygt 100 procent över det högsta intervallet för "normalkommunen".

Trots att det finns relativt stora skillnader mellan kostnaden hos de studerade kommunerna och kostnaden för "normalkommunen" kan man ändå säga att bedömningen av kostnaden för en "normalkommun" verkar vara någorlunda korrekt. Med tanke på den försiktiga bedömningen som kommunerna har gjort av sina direkta kostnader för hemmasittare, så är sannolikt den egentliga kostnaden betydligt högre hos respektive kommun. En högre kostnad hos de studerade kommunerna skulle innebära en större kostnad för ingående aktiviteter hos "normalkommunen".

8 Avslutande reflektioner

Kunskapen om hemmasittare behöver utvecklas i svenska kommuner för att tillgodose barn och ungas specifika behov och förutsättningar till lärande. Varje kommun måste arbeta för att få igång en effektiv samverkan mellan utbildningsförvaltningen, socialförvaltningen och med hälso- och sjukvården. Kommunerna behöver även utveckla och fördjupa samarbetet med de myndigheter som möter hemmasittarna i olika sammanhang.

Denna samhällsekonomiska analys visar på vikten av en utökad uppföljning av barn och ungdomars sysselsättning och deras behov av insatser. Det saknas idag en gemensam modell för kommunerna för arbetet med dokumentation, utvärdering, åtgärder och utveckling av barn och unga. Avsaknaden av gemensam modell gör att varje kommun själv får hitta rutiner och metoder för att arbeta med hemmasittare. Detta gör att kommunens insatser blir mindre effektiva och innebär även att barn och unga får olika stöd i olika kommuner.²⁰

En slutsats man kan dra av olika studier och rapporter är att, ju längre man väntar med att bryta ett utanförskap, desto djupare blir det, desto större blir de samhällsekonomiska effekterna och desto svårare blir det.

²⁰ Enligt proposition 1990/91:85 är alla kommuner skyldiga att kontinuerligt hålla sig underättade om alla ungdomars sysselsättning. De har även ett åtgärdsansvar, som innebär att de är skyldiga att erbjuda ungdomarna studie- och yrkesorientering i form av utbildning och arbete.

Bilaga 1: Källförteckning

Litteratur

En andra chans – utvärdering av ideella navigatorcentrum för unga, ungdomsstyrelsens skrifter 2008:1

Eva Nilsson Lundmark och Ingvar Nilsson, 1+1=3 Utvärdering av ITOK-projektet ur ett socioekonomiskt perspektiv och ur ett samverkansperspektiv, Kriminalvården 2009

Ingvar Nilsson och Anders Wadeskog, 2006, Ur samhällets perspektiv

Ingvar Nilsson och Anders Wadeskog, 2008, det är bättre att stämma i bäcken än i ån – att värdera de ekonomiska effekterna av tidiga och samordnade insatser kring barn och unga

NotSchool.net evaluation 2005, Julia Ducksworth

Områdesfakta per stadsdel, Göteborg stad, avseende år 2008

Oneeighty – rapport för pilot 1, 2008

Reviderad projektplan On-line skolan, 2008-09-03

Rätten till utbildning – om elever som inte går i skolan, 2008, rapport 309, Skolverket

Skolverket, kostnader för förskoleverksamhet, skolbarnomsorg, skola och vuxenutbildning 2008

Statistik från Huddinge Kommun, ersättningsnivå 2009 - kommunala skolor i Huddinge

Statistik från kommundatabasen hos RKA, avseende 2008, val av medelvärden och index

Statistik från Skolverket, avseende läsåret 2008/2009, endast kommunala skolor

Unga utanför, SOU 2003:92, Regeringskansliet

Personer som intervjuats i samband med analysen

-Göteborg stad, Eva Thelin, verksamhetschef skola, Stadsdelsförvaltning centrum

-Göteborg stad, Ritva Ailomaa, rektor Buråskolan

-Göteborg stad, Samuel Engelhardt, projektledare On-line school, Angeredsgymnasiet

-Göteborg stad, Sven Höper, förvaltningschef Göteborg utbildning

-Huddinge kommun, Johanna Byrsten, socialsekreterare, ungdomssektionens öppenvård, socialförvaltningen

-Huddinge kommun, Lars-Åke Täfvander, rektor Kvarnbergsskolan

-Huddinge kommun, Ragnar Åsbrink, förvaltningschef, utbildningsförvaltningen

-Härnösand kommun, Anna Berglund, förvaltningsekonom, utbildningsförvaltningen

-Härnösand kommun, Gunnel Selling-Norell, rektor Brännas rektorsområde

-Härnösand kommun, Inger Pripp, förvaltningschef utbildningsförvaltningen

-Härnösand kommun, Lisbeth Sander, chef individ och familjeomsorg, socialförvaltningen

Bilaga 2: Kalkyl över merkostnader i Göteborg stad

Merkostnader på Gymnasieförvaltningen centralt, antalet elever är okänt

Kalkyl över kostnader för hemmasittare						
Göteborg stad (central, SDF, skolnivå, projekt)						
				Per person	Inkl soc.avg	Totalkostnad för kommunen
Interna kostnader	Kommentar	Antal pers	Omfattning %	Årskostnad lön	Merkostnad hemmasittare	
Planeringssekreterare/planeringsledare	Uppföljningsansvar, utskick av brev till eleverna	1	20,0%	350 000	70 000	
Socialsekreterare	Kontakter med berörda myndigheter	1	5,0%	400 000	20 000	
Kurator	Skyddsnetet	1	100,0%	350 000	350 000	
Delsumma					440 000	

Merkostnader på Stadsdelsförvaltningen Centrum, tre elever

Kalkyl över kostnader för hemmasittare						
Göteborg stad, SDF Centrum						
				Per person	Inkl soc.avg	Totalkostnad för kommunen
Interna kostnader	Kommentar	Antal pers	Omfattning %	Årskostnad lön	Merkostnad hemmasittare	
Samverkansteam	Del av pedagogens tid	1	2,0%	400 000	8 000	
Elevhälsans chef på SDF		1	2,0%	500 000	10 000	
Delsumma					18 000	
Externa kostnader	Kommentar	Omfattning tid	Kostnad			
Flex	Avser en elev, en termin		20 000			
Delsumma			20 000			

Merkostnader på Buråskolan, två elever

Kalkyl över kostnader för hemmasittare					
Göteborg stad, Buråskolan					
			Per person	Inkl soc.avg	Totalkostnad för kommunen
Interna kostnader	Kommentar	Antal pers	Omfattning %	Årskostnad lön	Merkostnad hemmasittare
Elevhälsoteam/elevvårdskonferens (rektor)		1	2,5%	550 000	13 750
Lärare		2	20,0%	400 000	160 000
Kurator		1	5,0%	400 000	20 000
Delsumma					193 750

Merkostnader på Angeredsgymnasiet, 25 elever

Kalkyl över kostnader för hemmasittare					
Göteborg stad					
Angeredsgymnasiet, On-line school					
			Per person	Inkl soc.avg	Totalkostnad för kommunen
Interna kostnader	Kommentar	Antal pers	Omfattning %	Årskostnad lön	Merkostnad hemmasittare
Strategisk projektansvarig	Mellan 10-25 procent	1	15,0%	500 000	75 000
Koordinator	Heltid	1	100,0%	400 000	400 000
Lärare/mentor		4	15,0%	400 000	240 000
Ämneslärare	Mellan 5-10 procent	10	5,0%	400 000	200 000
Delsumma					915 000
Kalkyl över kostnader för hemmasittare					
Göteborg stad					
Angeredsgymnasiet, On-line school					
Externa kostnader	Kommentar	Antal	Kostnad		
Internetabbonemang	Osäker på beloppet	20%	12 500		
Lånedator	Osäker på beloppet	10%	8 750		
Delsumma			21 250		

Bilaga 2: Kalkyl över merkostnader i Huddinge kommun

Merkostnaden för utbildningsförvaltningen, för 13 elever

Kalkyl över kostnader för hemmasittare										
Huddinge kommun										
Utb-förvaltningen										
			Per person	Inkl soc.avg	Totalkostnad för kommunen					
Interna kostnader	Kommentar	Antal pers	Omfattning %	Årskostnad lön	Merkostnad hemmasittare					
Elevstödssekreterare		5	5,0%	400 000	100 000					
Utredningssekreterare		1	5,0%	400 000	20 000					
Elevstödschef	Extern placering	1	5,0%	550 000	27 500					
Särskild undervisningsgrupp		1	10,0%	400 000	40 000					
Delsumma					187 500					

Merkostnaden för Socialförvaltningen, för 13 elever

Kalkyl över kostnader för hemmasittare										
Huddinge kommun										
Socialförvaltningen										
			Per person	Inkl soc.avg	Totalkostnad för kommunen					
Interna kostnader	Kommentar	Antal pers	Omfattning %	Årskostnad lön	Merkostnad hemmasittare					
Fältsekreterare	2-3 st med fokus på hemmasittare	2	10,0%	400 000	80 000					
Familjebehandlare	Sannolikt mer tid än för fältsekr.	2	15,0%	400 000	120 000					
Delsumma					200 000					

Merkostnader för Kvarnbergsskolan, för 3 elever

Intern kostnader	Kommentar	Antal pers	Per person Omfattning %	Inkl soc.avg Årskostnad lön	Totalkostnad för kommunen Merkostnad hemmasittare
Elevassistent	1-3 %	1	2,0 %	300 000	6 000
Biträdande rektor		1	2,0 %	550 000	11 000
Rektor		1	1,0 %	700 000	7 000
Mentor		1	5,0 %	400 000	20 000
Elevvårdssamordnare (lärare)		1	2,0 %	400 000	8 000
Lärare (ämneslärare)	1-2 %	3	1,5 %	400 000	18 000
SYV	2-3 %	1	2,0 %	400 000	8 000
Skolsköterska		1	2,0 %	400 000	8 000
Delsumma					86 000

Externa kostnader	Kommentar	Antal	Kostnad
Reskostnader (SL-kort), förlängd prao	2 elever		12 500
Milersättning, förlängd prao	1 elev		2 400
Delsumma			14 900

Bilaga 3: Kalkyl över merkostnader i Härnösand kommun

Merkostnader för utbildningsförvaltningen, Brännas rektorsområde samt Socialförvaltningen, för 5 elever

Kalkyl över kostnader för hemmasittare					
Härnösand kommun					
			Per person	Inkl soc.avg	Totalkostnad för kommunen
Interna kostnader	Kommentar	Antal pers	Omfattning %	Årskostnad lön	Merkostnad hemmasittare
Biträdande rektor (tre skolor)	Kontakter soc, BUP, hem	3	5,0%	550 000	82 500
Förvaltningschef, utb-förv		1	1,0%	900 000	9 000
Handläggare Socialförvaltningen	Löpande plus särsk. insatser	1	15,0%	400 000	60 000
Hemundervisning/distansundervisning		1	50,0%	400 000	200 000
Kurator/skolsköterska	Mellan 5-10 %	1	7,5%	400 000	30 000
Rektor	Mellan 5-10 %	3	7,5%	700 000	52 500
Samordnare elevhälsoteamet		1	5,0%	500 000	25 000
Samordnare/arbetsledare socialförvaltningen		1	100,0%	500 000	25 000
Skolpsykolog	Tidigare en kostnad	1	10,0%	600 000	60 000
Specialpedagog		1	5,0%	500 000	25 000
Studie- och yrkesvägledare	Gymnasienivå	2	2,0%	400 000	8 000
Delsumma					577 000
Kalkyl över kostnader för hemmasittare					
Härnösand kommun					
(externa kostnader kan vara tjänster man köper från landstinget eller från privata aktörer, eller tex datorer i hemmet)					
Externa kostnader	Kommentar	Omfattning tid	Kostnad		
Extern psykolog	Osäker på beloppet		50 000		
Särskilt boende (inkl behandling och skola)	Två elever, 100 tkr/mån/elev		1 200 000		
Distansutbildning (Sofia Distans)	Tidigare år		60 000		
Tolk	Intern leverantör		75 000		
Taxi	Osäker på beloppet		10 000		
Delsumma			1 395 000		